

Stipendium jako významná sociální podpora studia

Lenka Šviřáková, Dis.

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka Šviřáková, DiS.**
Osobní číslo: **H138128**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Stipendium jako významná sociální podpora studia**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena na:

- historii vzniku stipendií;
- ekonomické základy stipendií;
- současný stav stipendií.

Součástí práce bude realizovaný kvantitativní výzkum zaměřený na zjištění současného stavu stipendií.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

KADLEC, J. 1969. Mistr Vojtěch Raňkův z Ježova. Praha: Univerzita Karlova.

PŠENÁK, J. 2012. Dějiny školství a pedagogiky. Žilina: Edis.

RICHÉ, P., VERGER, J. 2011. Učitelé a žáci ve středověku. Praha: Vyšehrad.

Stipendia ve studijních řádech VŠ a MŠMT.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

4. prosince 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

29. dubna 2016

Ve Zlíně dne 4. prosince 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně *K. Y. Šolc*

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na stipendia a stipendijní systém v České republice. Hlavním cílem této bakalářské práce je komplexně popsat problematiku stipendií, nastítnit historický vývoj podpory vzdělávání a stipendia jako takového včetně současné podoby stávajícího stipendijního systému. Práce se zabývá i některými jinými finančními zdroji studia a vzdělávání, a to především projekty a granty, které byly pro tuto oblast vypsané. Předmětem této práce je analýza účinnosti stipendijního systému Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, a to na základě výsledků dotazníkového šetření realizovaného mezi studenty.

Klíčová slova: stipendium, stipendijní systém, podpora vzdělávání, stipendijní řád, sociální stipendium, vysoká škola.

ABSTRACT

Bachelor thesis is focused on scholarships and scholarship system in the Czech Republic. The main objective of this work is to describe the issue of scholarships, to outline the historical development of a training aid and scholarships as such, including the current form of the current scholarship system. The thesis also includes some other financial sources study and education, especially projects and grants that have been listed for this area. The object of this work is to analyze the effectiveness of the scholarship system at the Pedagogical Faculty of Masaryk University, based on the results of the survey conducted among students.

Keywords: scholarship, scholarship system, support education, scholarship rules, social scholarship, college

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. PhDr. Miloslavu Jůzlovi, PhD. za jeho cenné rady, trpělivost a ochotu při vedení mé bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat mému manželovi za jeho podporu při mém studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně dne 26.04.2016

.....

Lenka Šviřáková, DiS.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 HISTORIE VZNIKU STIPENDIÍ.....	11
1.1 VZDĚLÁVÁNÍ A JEHO PODPORA VE STAROVĚKU.....	11
1.2 VÝVOJ STIPENDIA VE STŘEDOVĚKU.....	14
1.3 VÝVOJ STIPENDIJNÍHO SYSTÉMU PO ROCE 1989	17
2 EKONOMICKÉ ZÁKLADY STIPENDIÍ.....	19
3 SOUČASNÝ STAV STIPENDIÍ.....	21
3.1 DRUHY STIPENDIÍ	22
3.1.1 Sociální stipendium.....	22
3.1.2 Ubytovací stipendium	23
3.2 DALŠÍ FINANČNÍ POMOC STUDENTŮM.....	26
3.2.1 Nadnárodní organizace podporující vzdělání.....	26
3.2.2 Program Erasmus	27
3.3 ZAHRANIČNÍ STIPENDIA.....	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 ANALÝZA ÚČINNOSTI STIPENDIJNÍHO SYSTÉMU MU.....	33
4.1 STIPENDIJNÍ ŘÁD MASARYKOVY UNIVERZITY	34
4.2 STIPENDIJNÍ PROGRAMY PEDAGOGICKÉ FAKULTY MU	37
4.3 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	41
4.4 SHRNUTÍ.....	48
5 ZÁVĚR.....	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	52
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	55
SEZNAM GRAFŮ	56
SEZNAM PŘÍLOH.....	57

ÚVOD

Význam vzdělání nejenom u nás, ale i ve vyspělých zemích světa stále roste a roste také zájem o vysokoškolské studium. Důležitost této problematiky podtrhuje i důraz na celoživotní vzdělávání, na masový přístup k terciárnímu vzdělávání, na podporu vzdělanostní ekonomiky a kultivaci lidského potenciálu jako nástroje udržitelného rozvoje.

Posláním vysokého školství je především umožnit svobodný přístup ke vzdělání, a tím zvyšovat vzdělanost celé společnosti, dále pak podílet se na výzkumu a vývoji nových technologií. Právě pokud jde o svobodný a rovný přístup k vysokoškolskému vzdělání, diskutuje se v ČR stále o podobě optimálního systému vysokého školství s ohledem na otázky financování vysokých škol, jako je zavádění školného a optimální struktura a výše stipendií.

Stipendijní systémy na vysokých školách v ČR prochází neustálým vývojem, který je ovlivňován v mnoha případech právě zaváděním školného, změnou v ubytovacích podmínkách studentů či systémem sociálních dávek. O vývoji stipendijního systému svědčí i počet novelizací, které byly od přijetí zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, do dnešního dne přijaty, a které se týkají právě stipendií.

„Stipendium je peněžitá podpora pro studenty a mladé vědce. Je obvykle udělováno na základě politických nebo sociálních kritérií nebo na základě výjimečných studijních nebo tvůrčích výsledků“ (www.cs.wikipedia.org/wiki/Stipendium [online][cit.2015-11-10]).

Cílem mé bakalářské práce je komplexně popsat problematiku stipendií, nastínit historický vývoj podpory vzdělávání a stipendia jako takového včetně jeho současné podoby. Dalším cílem této práce je analýza současného stipendijního systému, který vychází ze zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, z pohledu jeho účinnosti na využívání jím nabízených finančních zdrojů. Ve své práci bych chtěla zmínit i některé jiné možné finanční zdroje studia a vzdělávání, a to především projekty a granty, které byly pro tuto oblast vypsány. Předpokládám, že přínos této práce bude především v uceleném pohledu na problematiku stipendií.

O historickém vývoji podpory vzdělávání od starověkých států až po současnost stručně

pojednává první kapitola, ve druhé kapitole je nastíněn ekonomický základ pro výplatu stipendií v České republice a ve třetí kapitole jsem se zaměřila na současné druhy stipendií a podmínky jejich udělování. Čtvrtá, praktická část, analyzuje možnosti získání, výši a podmínky získání studijního stipendia na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Hlavní výzkumnou otázkou této práce bude, zda studenti v současné době využívají sociální a prospěchová stipendia. Výzkum bude proveden dotazníkovým šetřením. Výsledkem mé práce by mělo být jednak zhodnocení fungování stipendijního systému Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, a také případná doporučení a návrhy na jeho změny nebo na změny ve stipendijním řádu MU.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE VZNIKU STIPENDIÍ

1.1 Vzdělávání a jeho podpora ve starověku

Ve starověku bylo do jisté míry tradicí, že se ke vzdělání dostaly pouze děti z vyšších vrstev. Ty zbývající, kterých však byla většina, takový luxus vůbec nepotřebovaly. Jejich úkolem bylo starat se o rodinu, prodávat na trhu, případně sloužit svému pánu (resp. majiteli), nebo byly rovnou prodány do otroctví (Krejčí, Roháč, 2010).

Kdo na to měl (ať z vlastní pokladnice, či pokladnic svých mecenášů), mohl si v mnoha starověkých oblastech zaplatit soukromého učitele, který se žákovi individuálně věnoval u něj doma. Mnohem častější však byly školy v okolí chrámů, kde coby vyučující pracovali vyškolení kněží. Teprve až v dalších obdobích vznikaly veřejné školy, což však neznamenalo konec nutnosti platit školné. *„Ze starověku také pochází termín „mecenáš“, což je člověk, který podporuje osoby nebo instituce finančně nebo jinými způsoby, bez odplaty či protislužby. Termín pochází z latiny, kde znamenal podporovatel umění a věd. Název vznikl podle jména starořímského diplomata a podporovatele družiny básníků G. C. Maecenata“* (www.cs.wikipedia.org/wiki/Mece [online][cit.2016-01-18]).

Zajímavé je, že každý starověký otrok nebyl nevzdělaný analfabet. Z ekonomického hlediska se jeho majiteli vyplatilo poskytnout mu základní vzdělání v podobě čtení a psaní, protože takový otrok měl rázem mnohonásobně vyšší cenu a byl-li také pohledný, snadno si ho kupec vybral. Zvláště v Římě byli v oblibě otroci, kteří byli schopni svým pánům předčítat tehdejší literární novinky či recitovat obtížné hexametry. Z toho vyplývá, že už ve starověku si uvědomovali důležitost vzdělání a jeho podporu.

Ve starověkém Řecku lze rozeznávat dva typy výchovy a školství, a to spartský a athénský. Ve Spartě řídil výchovu stát. Od 7. roku života byli chlapci odebráni rodičům a vychováni v přísné společenské kázni a pod státním dohledem v družinách, rozdělených podle věku. Učili se skromnosti v jídle i pití, v odívání i bydlení. Cvičili se v běhu, skoku dalekém, zápolení, vrhání oštěpem a diskem. Dále se učili psaní, čtení, hudbě, zpěvu a tanci. Nazpaměť se učili Homérovy básně a státní zákony. Od 12 let se jejich výchova stala tvrdší, měli ještě chudší stravu, mohli si však přilepšovat krádežemi. Tím se v nich měla cvičit chytrost a obratnost. Ten, kdo se nedal chytit, byl pochválen, zatímco ten, koho chytili, byl přísně potrestán. V 18 letech se stali dospělými a procházeli vojenským výcvikem. Sparta si zakládala především na své armádě, na což se také během výuky kladl největší

důraz. Ve 20 letech se stali vojáky, teprve ve 30 letech se stávali plnoprávními občany a mohli si založit vlastní rodinu. Dívky byly ponechávány i po 7. roce života doma, účastnily se však výchovy gymnastické a taneční. Volnější postavení dívek ve Spartě proti jiným řeckým obcím se uchovalo z doby prehistorické, protože to sloužilo obecnému prospěchu, měly z nich totiž vyrůstat zdravé matky příštích občanů-vojáků a mělo se jim dostat i průpravy vojenské, protože za války, když byli všichni muži v poli, musely bránit město (Krejčí, Roháč, 2010).

V Athénách byly určité zásady výchovy stanoveny už Solónovými zákony. Péče o výchovu dětí však byla v pravomoci rodičů, stát na výchovu pouze dohlížel. Školy byly pouze soukromé, a tak délka studia dítěte záležela na hospodářských poměrech rodiny. Do 7 let pečovali o dítě rodiče, popřípadě chůva či paidagógos – vzdělaný otrok, který dítě doprovázel, dohlížel na něj a učil ho správnému chování. Od 7 let navštěvovali chlapci soukromé školy a dívky zůstávaly doma a cvičily se v domácích pracích, ve zpěvu a tanci. Vzdělání chlapců bylo gymnastické (tělesné) a múzické – hudba, psaní, čtení, počítání, od 4. stol. př.n.l. též kreslení. Žáci četli básně a učili se nazpaměť některým jejím částem. Od 12 let se učili hudbě, zpěvu a tanci. Gymnastická výchova začínala také sedmým rokem. Chlapci se cvičili v tzv. pětiboji – skok daleký, běh, vrh diskem, hod oštěpem a zápas. Múzickému vzdělávání byla věnována doba oddechu po cvičení tělesných. Obojí toto vzdělání bylo ukončeno 16. rokem. Dospívající mladíci ze zámožnějších rodin se pak mohli dále vzdělávat na gymnáziích, kde se připravovali pro veřejné závody o národních slavnostech i pro vojenskou službu, kterou konali od 18. do 20. roku života. Kromě toho na gymnáziích také poslouchali přednášky filosofů, sofistů a rétorů. Navštěvovali též školy sofistů, kteří rozmnožili vyšší vzdělání o další obory – politiku, rétoriku, geometrii, astronomii a válečnou taktiku. Také navštěvovali školy rétorů, kde se kromě gramatiky, literatury a práv učili zejm. řečnickému umění před soudem a ve shromáždění lidu. Se zákonem a státní správou se seznamovali účastí na veřejných soudních přelíčeních a na sněmech. Toto vyšší vzdělání, které se začalo šířit od doby Periklovy¹ a zvláště po válce Peloponéské², však bylo vyhrazeno jen zámožným mužům. Ženy s vyšším vzděláním pak byly výjimkou (Krejčí, Roháč, 2010).

¹ Periklés (500 př.n.l. – 429 př.n.l.) byl starověký státník a politik.

² Peloponéská válka probíhala v letech 431 př.n.l. – 404 př.n.l.

Historie školství antického Říma více než dokonale ukazuje, jak byli vzdělaní otroci ceněni. Většina soukromých učitelů v bohatých římských rodinách byli původem řečtí otroci, kteří už buď otroky zůstali, nebo se vyplatili a dál žili v Římě jako svobodní lidé. V obou případech byl post učitele placený, což učitelé-otroci využívali především k tomu, aby si našetřili na koupi svobody. Na rozdíl od ostatních starověkých států byla v Římě školní docházka povinná pro chlapce i dívky ve věku sedm až dvanáct let a ti, kteří si služby vzdělaného pedagoga mohli dovolit platit i později, svým synům dopřáli ještě gramatickou školu (Válková, 2013).

Ve starověkém Římě se také poprvé setkáváme se slovem „stipendium“. Římský voják a politik Gaius Marius³, který byl autorem Vojenské reformy, začal v prvním století před naším letopočtem vojákům v armádě vyplácet žold - tzv. „stipendium“.

Také ve starověkém Egyptě bylo vzdělání určeno především chlapcům. Naučili se nejen číst, psát a počítat, ale po absolvování školy zvládali i střelbu z luku a plavání. Kdo školu úspěšně dokončil, měl šanci stát se přinejmenším písařem, což bylo povolání sice velice náročné, avšak žádané (Martellová, 2003).

Do dávné Mezopotámie se datují počátky školství. Zde stejně jako v pozdějším Egyptě začaly kvést první školy. Nebyly to však instituce dnešního typu, kam se chodí vzdělávat mládež celé veřejnosti, ale školy písařské. Gramotnost v té době nebyla ještě na takové úrovni jako například v pozdním starověku, ale písařské školy byly naplněny žáky, většinou z vyšších společenských vrstev, kteří se pak uplatňovali ať už jako písaři – v té době velmi vážení – nebo jako vládní zaměstnanci, kněží či učitelé. Dům tabulek představuje ekvivalent pro mezopotámskou školu. Název je odvozen od hliněných tabulek, destiček, na které se běžně psalo klínovým písmem. Domy tabulek představují klasickou školu zřízenou u „kláštera“, tedy v období starověku u chrámu. Mezopotámské školy byly určeny jen chlapcům, kteří tu trávili celý den a jejich úkolem bylo naučit se číst a psát, ale sami si také museli vyrábět školní pomůcky v podobě již zmíněných destiček. Ženy většinou zůstávaly doma a od svých matek se učily domácím pracím, aby se mohly starat o své otce a později o manžele (Augusta, Honzák, 1989).

³ Gaius Marius (157 př.n.l. – 86 př.n.l.) byl římský vojevůdce a politik, který se do historie zapsal především zásadní reformou římského vojska.

1.2 Vývoj stipendia ve středověku

V této kapitole už se budu zabývat jenom českými zeměmi. Přibližně okolo roku 1000 n.l. začalo postupně vznikat a zdokonalovat se naše školství, tenkrát latinské. Nejstarší škola se zřejmě zrodila při pražském biskupství brzy po jeho založení (biskupství vzniklo kolem roku 973). „*Je známo, že v dětství Břetislava I. však už v Praze 10 let působil učenec takového evropského věhlasu, jakým byl Mistr Hubald (učil u nás v letech 1008-1018), takže církevní škola musela mít svůj zvuk. Sloužila asi výhradně přípravě budoucích kněží*“ (Hora, 1985, s. 205). Počet vzdělaných lidí rostl, ale naprostou převahu mezi nimi měli klerikové, na jejichž služby byly odkázány světské svrchnosti i panovník. Převaha kleriků mezi vzdělanými lidmi byla dána monopolem církve na vzdělávací proces. Tento monopol se v průběhu 13. století ještě upevnil i proto, že sám rozvoj církevní organizace kladl zvýšené nároky na počet duchovních i na rozsah jejich vzdělání.

Mnoho Čechů odcházelo v té době na studia do ciziny. Nejvyšší možné vzdělání museli Češi před rokem 1348 hledat v Itálii či Španělsku, ve Francii nebo Anglii (Hora, 1991). Na ohromném zbývajícím území střední, severní a východní Evropy tehdy neexistovala jediná vysoká škola. To se změnilo dekretem Karla IV. ze 7. dubna 1348, kdy bylo podpisem zakládací listiny zřízeno v Praze „studium generale⁴“. „*Úmysl zřídit univerzitu zdůvodnil Karel IV. tímto: „Aby věrní obyvatelé království, kteří bez přestání lační po plodech věd, se nemuseli v cizině doprošovat almužny a nalézali stůl k hostině připravený přímo doma*“ (Hora, 1991, s. 161). Ze souborů listin vztahujících se k univerzitě, jejímu založení, vybavení jměním a statky, jasně vyplývá, že byla vždy dotována jen finančními prostředky a nadacemi z Čech (Purš, Kropilák, 1980). Vysoká studia byla přesto značně nákladná, např. čtyři roky na artistické fakultě přišly nejméně na 24 kop grošů, což byl pro představu výdělek tehdejšího nádeníka za 5-6 let (Hora, 1991).

Velkou osobností v dějinách českého školství byl Vojtěch Raňkův z Ježova, který byl doktor teologie a mistr svobodných umění, profesor a rektor pařížské Sorbony, kanovník a scholastik pražské kapituly sv. Víta. Ve své době byl v Evropě jednou z nejvíce uznávaných českých osobností a morální autoritou. Roku 1369 se stal scholastikem u sv. Víta. Z

⁴ Doslovný překlad z latiny zní: obecná studie. Význam: studium všeobecné povahy, vysoké učení, univerzita, korporativní sdružení mistrů a studentů.

této funkce dozíral na všechny pražské latinské školy. Byl znám značnou tolerantností svých názorů, zastal se např. prvního laického kritika náboženských poměrů Tomáše ze Štítného. Krátce před svou smrtí sepsal závěť, v níž všechno své jmění věnoval na zřízení stipendií pro nemajetné české studenty, kteří by se chtěli vzdělávat na univerzitách v Paříži nebo Oxfordu (Augusta, 1996).

V 18. století došlo k reformaci základního školství. Zákonem z roku 1774 se zaváděla v monarchii povinná školní docházka dětí od 6 do 12 let (Purš, Kropilák, 1982). Přestože sociální poměry nedovolovaly v praxi plně prosadit povinnou pravidelnou školní docházku, vykonala tereziánská škola nesmírně mnoho pro hospodářské i kulturní povznesení nejširších lidových vrstev. Položila základy obecné gramotnosti a přispěla k praktické hospodářské výchově mládeže (Purš, Kropilák, 1982). Uskutečňování zásady povinné školní docházky pro všechny děti od šesti, do dvanácti let, předpokládané zákonem z r. 1774, naráželo v praxi na řadu potíží. Mnozí katoličtí hodnostáři měli námítky proti poklesu významu náboženského vyučování, velkostatkáři v některých případech nesouhlasili se školní povinností dětí poddaných rolníků, často i samotní rodiče vyjadřovali obavu, že děti budou zanedbávat práci na poli. Státní úřady za Josefa II. však usilovaly o prosazení předepsané školní docházky všude tam, kde k tomu byly předpoklady, rozšiřovaly počet triviálních škol a k zlomení odporu vůči školní docházce používaly nejen výchovného působení, ale i trestů a pokud. (Purš, Kropilák, 1982). Jako nástroj centralistické státní politiky měly všechny školy vyšší úrovně než vesnické školy triviální přispívat k rozšíření němčiny jako úředního jazyka státu, i na triviálních školách s českým vyučovacím jazykem museli učitelé dokazovat svou znalost němčiny. Čtyřtřídní hlavní školy (většinou v krajských městech) byly v tomto smyslu někdy úředně nazývány školami německými a pražská tzv. normální škola považovala cílevědomé prosazování němčiny v jazykově českých oblastech za jeden ze svých hlavních úkolů. *„Zvládnutí němčiny jako vyučovacího jazyka se stalo nevyhnutelným předpokladem studia na školách vyšších stupňů, a to znevýhodňovalo uchazeče ze sociálně slabších vrstev české národnosti. Přednostnímu uplatnění dětí ze zámožných rodin napomáhalo rovněž poměrně vysoké školné, z jehož výtěžku však mohlo být v každé škole poskytováno několik stipendií pro nadané žáky z chudších rodin“* (Purš, Kropilák, 1982, s. 447).

Zajímavost z dějin: v dubnu 1879 se usnesla pražská městská rada na tom, aby od placení školného byly osvobozeny děti učitelů, městských úředníků a sluhů. (www.tydenik-

skolstvi.cz/archiv-cisel/2015/27/zajimavosti-z-dejin-ceskeho-skolstvi [online][cit. 2016-26-02]).

Neuvěřitelná podpora - v roce 1951 byly zřízeny státní kurzy pro přípravu pracujících na vysoké školy. Jejich absolventi měli být „novou inteligencí vycházející z pracujícího lidu“. Politický výběr účastníků byl prováděn přímo v závodech a na vesnicích a posluchači měli po dobu studia zdarma nejen všechny učebnice a učební pomůcky, ale i stravování a ubytování v internátech. Navíc dostávali ještě kapesné a jednou měsíčně úhradu cestovného do místa svého bydliště. Po absolvování kurzů byli absolventi přednostně a bez přijímacích zkoušek přijímáni na vysoké školy (www.tydenik-skolstvi.cz/archiv-cisel/2015/30/zajimavosti-z-dejin-ceskeho-skolstvi [online][cit. 2016-06-02]).

Až do 01.01.1999 upravoval oblast vysokého školství zákon č.172/1990 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, který definoval vysoké školy jako právnické osoby s pravomocí samosprávy, financované ze státního rozpočtu. V tomto zákoně nebylo zmíněno právo studentů na jakékoliv stipendium, ale také zde nebylo žádné ustanovení o poplatcích za studium.

1.3 Vývoj stipendijního systému po roce 1989

Vývoj stipendijního systému na vysokých školách v České republice po roce 1989 je úzce spjat se vznikem zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Ten totiž výrazně reformoval systém vysokoškolského vzdělávání v ČR a zasáhl tak i do oblasti sociálních potřeb studentů. Základ současného stipendijního systému byl položen právě zákonem o vysokých školách z roku 1998, který prošel v následujících letech změnami a novelizacemi, které se přímo dotkly stipendijního systému v ČR.

Do 01.01.1999 upravoval oblast vysokého školství zákon č.172/1990 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, který definoval vysoké školy jako právnické osoby s pravomocí samosprávy, financované ze státního rozpočtu. Podstatným rozdílem oproti současnému stavu bylo, že v zákoně nebylo zmíněno právo studentů na jakékoliv stipendium, ale také zde nebylo žádné ustanovení o poplatcích za studium. Je tedy zřejmé, že obzvláště v prvních letech existence svobodné Československé a následně České republiky bylo vysoké školství financováno z veřejných zdrojů, nebyla umožněna existence soukromých vysokoškolských vzdělávacích institucí, vysoké školství nebylo nijak zpoplatněno a neexistoval systém státní stipendijní podpory studentů (Sbírka zákonů, 1998).

Od 01.01.1999 vstoupil v platnost zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, který s sebou kromě možnosti vzniku soukromých vysokých škol přinesl také první poplatky za studium a právo studentů na stipendia. Paragraf 18 zákona, který se zabýval rozpočtem veřejných vysokých škol (dále jen VVŠ), stanovil, že VVŠ hospodaří s vyrovnaným rozpočtem, jehož příjmem jsou mimo jiné poplatky spojené se studiem. Kromě toho zákon tímto paragrafem nařizoval VVŠ zřizovat čtyři fondy z hospodářského výsledku po zdanění, mezi nimiž byl i stipendijní fond, který byl naplňován také převodem poplatků spojených se studiem. Nově zákon zavedl v § 58 právo VVŠ stanovit si poplatky za úkony spojené s přijímacím řízením, dále poplatky za překročení délky studia o více než jeden rok, za studium dalšího programu a za studium v cizím jazyce. Povinnost studentů platit poplatky byla kompenzována zavedením stipendií. Studentům mohla být podle § 91 přiznána stipendia za vynikající studijní výsledky, za vynikající vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí výsledky přispívající k prohloubení znalostí, stipendia v případě tíživé sociální situace studenta, v případech hodných zvláštního zřetele, dále pak

stipendia na podporu studia občanů České republiky v zahraničí, na podporu studia cizinců v České republice a stipendia studentům doktorských studijních programů.

V dalších letech byl zákon o vysokých školách několikrát novelizován. V roce 2001 bylo do zákona přidáno právo ministerstva věcně nebo finančně oceňovat vynikající studenty, absolventy studia a další osoby za mimořádné výsledky ve studiu a ve vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti. V roce 2005 nově vzniká povinnost VVŠ zřizovat fond účelově určených prostředků a sociální fond. Ještě v roce 2005 je přijata další novela zákona o vysokých školách, zákon č. 552/2005 Sb., ve kterém je řešen nový způsob financování VVŠ. Kromě dotací patří do příjmů VVŠ také příspěvky ze státního rozpočtu. Změna nastala také v poplatcích za překročení doby studia. Zatímco dříve platilo, že student překračující délku studia platil za každý další započatý měsíc studia nejméně jednu čtvrtinu základu, od roku 2005 platí za každých dalších započatých šest měsíců studia nejméně jeden a půl násobek základu. Jednou z nejvýznamnějších změn bylo zavedení tzv. sociálního stipendia. V roce 2006 byly přijaty hned 4 novely zákona o vysokých školách, v letech 2007 – 2015 jich bylo dalších 10. Z toho je vidět, že stipendijní systémy procházejí neustálým vývojem v návaznosti na zákon o vysokých školách.

2 EKONOMICKÉ ZÁKLADY STIPENDIÍ

Základním zdrojem pro poskytování stipendií univerzitami a vysokými školami jsou příspěvky nebo neinvestiční dotace ze státního rozpočtu České republiky poskytnuté prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“), ze kterých mohou být studentům vyplácena stipendia podle § 91 odst. 2 - 4 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

„Vysoké školy poskytují „stipendium“ a „mimořádné stipendium“, a to z prostředků státního rozpočtu“ (Skulová, 1997, s.13).

Doplňkovým zdrojem k poskytování stipendií jsou stipendijní fondy, které mohou být při univerzitách a vysokých školách zřízeny. Dalšími doplňkovými zdroji pro výplatu stipendií podle § 91 odst. 2 až 4 zákona mohou být účelové dotace ministerstva, které podléhají zúčtování se státním rozpočtem České republiky, další neinvestiční dotace, u nichž to pravidla jejich použití umožňují, a vlastní příjmy univerzit.

Právo udělovat a přiznávat stipendia téměř všechny veřejné vysoké školy využívají, uchazeč o stipendium je může zjistit ve stipendijních řádech.

Veřejná vysoká škola hospodaří podle rozpočtu sestavovaného vždy na kalendářní rok, který nesmí být sestavován jako deficitní. Ze zákona je vzdělání českých státních příslušníků na veřejných vysokých školách bezplatné s výjimkou poplatků spojených se studiem, proto jsou i příjmy rozpočtu veřejných vysokých škol omezené. Jsou to zejména tyto:

- příspěvek ze státního rozpočtu na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou nebo další tvůrčí činnost,
- dotace ze státního rozpočtu,
- poplatky spojené se studiem,
- výnosy z majetku,
- jiné příjmy ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z Národního fondu a z rozpočtů obcí a krajů,
- výnosy z doplňkové činnosti,
- příjmy z darů a dědictví.

Rozdělování prostředků ze státního rozpočtu jednotlivým vysokým školám provádí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, které také kontroluje využití těchto prostřed-

ků. Poskytování příspěvků a dotací se řídí zvláštním předpisem zpracovávaným a uveřejňovaným ministerstvem, kterým jsou *Pravidla pro poskytování příspěvků a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách*. Příspěvek veřejným vysokým školám je podle těchto pravidel poskytován na uskutečňování akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání a s nimi spojenou vědeckou, výzkumnou, vývojovou a tvůrčí činnost. Dotace podle těchto pravidel poskytuje ministerstvo vysoké škole na rozvoj a na ubytování a stravování studentů. Samostatnou složku dotace tvoří finanční prostředky na specifický výzkum, jejichž výše odráží úroveň vědecko-výzkumné a publikační činnosti vysoké školy. Tyto prostředky jsou rozdělovány podle zvláštních pravidel.

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, uvádí, že ministerstvo může poskytnout soukromé vysoké škole dotaci na uskutečňování akreditovaných studijních programů, programů celoživotního vzdělávání a vědeckou, výzkumnou další tvůrčí činnost. Dále může ministerstvo poskytnout dotaci na stipendia v případech hodných zvláštního zřetele. Podmínky pro určení výše dotace jsou stejné jako pro veřejné vysoké školy. Soukromá vysoká škola však nemá nárok na tyto příspěvky a dotace, vždy záleží na posouzení a rozhodnutí ministerstva.

Pro výši příspěvků a dotací je rozhodný:

- dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy,
- dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol vypracovaný MŠMT,
- typ a finanční náročnost akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání,
- počet studentů,
- dosažené výsledky ve vzdělávací, vědecké a další tvůrčí činnosti.

Většina prostředků je poskytována normativní metodou. Ministerstvo poskytne vysoké škole příspěvek/dotaci vypočtený podle uveřejněných pravidel ve výši 75 % jeho ročního objemu, pokud vysoká škola nepožádá o jinou částku.

3 SOUČASNÝ STAV STIPENDIÍ

Podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, stanovuje podmínky pro udílení stipendií vysoká škola prostřednictvím svého stipendijního řádu. Z příspěvku a dotace poskytovaných vysokým školám ze státního rozpočtu může podle § 91 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, vysoká škola udílet studentům stipendia za vynikající studijní výsledky, za vynikající vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí výsledky přispívající k prohloubení znalostí, na výzkumnou, vývojovou a inovační činnost podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů), v případě tíživé sociální situace studenta a v případech zvláštního zřetele hodných. Na stipendium v případě tíživé sociální situace studenta v zákonem stanovené výši má však zároveň nárok každý student, který splňuje jisté zákonem definované podmínky.

3.1 Druhy stipendií

Stipendia, jejich druhy a udělování, vycházejí ze zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), kdy především § 91 taxativně vyjmenovává stipendia, která vysoké školy nebo fakulty mohou studentům přiznávat.

Jde o tato stipendia:

- za vynikající studijní výsledky
- za vynikající výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí výsledky přispívající k prohloubení znalostí
- na výzkumnou, vývojovou a inovační činnost podle zvláštního právního předpisu
- v případě tíživé sociální situace studenta
- v případech zvláštního zřetele hodných
- na podporu studia v zahraničí
- na podporu studia v České republice
- studentům doktorských studijních programů

Stipendium na výzkumnou, vývojovou a inovační činnost podle zvláštního právního předpisu se přiznává podle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Stipendium v případě tíživé sociální situace studenta se přiznává podle § 17 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

3.1.1 Sociální stipendium

Nárok na sociální stipendium je upraven prostřednictvím odst. 2 a 3 § 91 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, a prostřednictvím § 17 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Student veřejné nebo soukromé vy-

soké školy, jenž splňuje zákonem stanovené podmínky, to jest má nárok na přídavek na dítě ve zvýšené výměře (rozhodný příjem rodiny za minulý rok nepřesáhl výši 1,5násobku životního minima), má nárok na stipendium ve výši 1 620 Kč měsíčně, vypláceného deset měsíců v akademickém roce v průběhu standardní doby studia.

Student prokazuje tento svůj nárok vysoké škole písemným potvrzením vydaným na jeho žádost orgánem státní sociální podpory, že příjem rodiny zjišťovaný pro účely přídavku na dítě za kalendářní rok uvedený v potvrzení nepřevyšil součin částky životního minima rodiny a koeficientu 1,5.

Sociální stipendia se nezapočítávají do příjmů rodiny pro výpočet sociálních dávek a jsou osvobozena od daně z příjmů.

V současnosti je tedy sociální stipendium plošnou dávkou studentům soukromých i veřejných vysokých škol splňujícím jedno, respektive dvě kritéria:

- nárok na přídavek na dítě podle zvláštního právního předpisu, jestliže rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 1,5
- věk do 26 let včetně

Sociální stipendium je vypláceno vysokými školami přímo studentům na základě podání žádosti o toto stipendium a po doložení písemného oznámení přiznání nároku na přídavek na dítě od úřadu státní sociální podpory. Náležitosti žádosti i výplaty sociálních stipendií jsou vždy upraveny ve stipendijním řádu dané vysoké školy (www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/socialni-stipendium-1 [online][cit. 2016-03-01])

Prostředky na sociální stipendia jsou vysoké škole přidělovány ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva školství na základě výše zmíněných pravidel a metodiky stanovení výše příspěvků.

3.1.2 Ubytovací stipendium

Systém ubytovacích stipendií byl v ČR zaveden 1. října 2005, kdy byla dokončena reforma financování ubytování. Této reformě předcházela ekonomicky zcela nevyhovující systém

rozdělování dotací na ubytování, které byly výhradně určeny ubytovacím zařízením, jež spravovaly jednotlivé vysoké školy.

Starý systém veřejné finanční podpory ubytování studentů vysokých škol byl založen na institucionální dotaci vázané především na počet lůžek v ubytovacích zařízeních školy. Stát tak nepřímou finančně podporoval ubytování pouze těm studentům, kteří byli ubytováni na kolejích. Ostatní studenti tedy byli de facto ze státní podpory studentského ubytování zcela vyloučeni a museli jeho náklady hradit plně z vlastních zdrojů.

Provedená změna systému vedla k tomu, že příjemcem veřejné finanční podpory ubytování se stal přímo student vysoké školy, který splní určitá kritéria, bez závislosti na tom, zda podle kritérií příslušné vysoké školy získal nárok na lůžko na koleji či nikoliv. Tím byli studenti osvobozeni od závislosti na ubytovacích kapacitách vysoké školy, na níž se rozhodli získávat vzdělání. Současně se tím změnil vztah mezi vysokou školou jako poskytovatelem ubytování a studentem ubytovaným v zařízení vysoké školy ze vztahu vrchnostenského na klientský.

Pro přiznání ubytovacího stipendia je rozhodující stipendijní řád konkrétní vysoké školy. Podmínky pro získání tohoto stipendia se tak mohou na různých školách lišit. Ministerstvo každoročně aktualizuje tzv. pravidla pro poskytování příspěvků a dotací veřejným vysokým školám pro daný rok, která vymezují rozhodná kritéria pro přiznání ubytovacího stipendia jednotlivými VŠ. Student musí splnit následující kritéria:

- je studentem bakalářského, magisterského nebo doktorského studijního programu v prezenční formě studia
- nebo studuje v prvním studijním programu, nebo ve studijním programu na něj navazujícím, nebo přestoupil z jednoho takového studijního programu do jiného a předchozí studium mu bylo uznáno; v případě souběžně studovaných studijních programů je student započten nejvýše jednou, a to v tom studijním programu, ve kterém byl do studia zapsán dříve
- nepřekročil standardní dobu studia v probíhajícím studijním programu ani v žádném ze souběžně studovaných studijních programů
- nemá místo trvalého pobytu v okrese, v němž je místo jeho studia
- nemá místo trvalého pobytu na území hlavního města Prahy, je-li místo jeho studia na území hlavního města Prahy.

Vysoké školy vyplácí ubytovací stipendia jednotlivým studentům prezenčního studia, a to na žádost studenta a podle stipendijního řádu vysoké školy. Informace o trvalém bydlišti studenta si škola sama ověřuje v matrice studentů (www.student.finance.cz/stipendium-skolne/stipendia-cr/ubytovaci/[online][cit. 2016-03-01]).

Prostředky na ubytovací stipendia získává vysoká škola ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva školství na základě pravidel a metodiky pro stanovení výše příspěvků. Ubytovací stipendium je přiznáváno na dobu 10 měsíců, a to ve výši určené rektorem školy. Namátkou jsem ve Stipendijních řádech 3 veřejných vysokých škol hledala výši ubytovacího stipendia ve školním roce 2015/16 a našla jsem tyto částky: VŠEM vyplácí 540 Kč/měsíc, Univerzita Karlova 570 Kč/měsíc a Mendelova univerzita 550 Kč/měsíc, vždy za splnění výše popsaných podmínek.

Studenti soukromých vysokých škol mají od roku 2006 také nárok na pobírání ubytovacího stipendia. Kritéria pro přiznání ubytovacího stipendia jsou stejná jako v případě veřejných vysokých škol, avšak s přihlédnutím ke specifikům soukromých vysokých škol. Ubytovací stipendium je vyňato z příjmů rozhodných pro dávky státní sociální podpory.

3.2 Další finanční pomoc studentům

Kromě dvou zákonem daných stipendií, ubytovacího a sociálního, existují další prostředky a formy finanční podpory českých vysokoškoláků. Existuje řada stipendijních programů a jiných finančních nástrojů, které vyhláší samotné ministerstvo školství (např. CEEPUS, Erasmus+ nebo Norské fondy a fondy EHP), které tímto naplňují své právo oceňovat aktivity vysokoškolských studentů, nebo které vyhláší orgány místní samosprávy, především kraje, ale i obce. Jihomoravský kraj například začátkem února 2016 vyhlásil dotační program Do světa!

Dále zde musím zmínit nepřímou finanční podporu studentů a jejich rodin zakotvenou v českém sociálním a daňovém systému. Jako forma podpory vysokoškoláků ze strany státu by totiž měly být chápány také slevy na dani na dítě, kdy dítětem je i student do 26 let věku, slevy na manžela či manželku, který nevydělává, opět může jít o vysokoškoláka. Dále jde o odvody sociálního a zdravotního pojištění, které za studenty platí stát, a nakonec také některé dávky státní sociální podpory, které opět pobírají studenti do 26 let. Kromě této podpory pak existuje ještě podpora naturálního charakteru jako zvýhodněné žákovské jízdné, studentské slevy na kulturní nebo sportovní akce a dotované ceny jídel v menzách, jako důsledek státních příspěvků na stravování v menzách.

V neposlední řadě jsou to různé nadace a organizace, které finančně podporují nadané studenty, např. Nadace Agrofert, Nadace Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové, Nadační fond Stanislava Hanzla a jiné.

3.2.1 Nadnárodní organizace podporující vzdělání

Kromě finanční podpory a stipendijních programů státu existují také nadnárodní organizace podporující vzdělávání. Většinou jde o nadace, nadační fondy a charitativní organizace, které vypisují své stipendijní programy, do nichž se mohou zapojit také čeští studenti. Velmi často přitom jde o stipendijní programy zaměřené na studijní pobyty v zahraničí a na prohlubování jazykových znalostí. Mezi takové nadace patří například Fulbrightovy stipendijní systémy, Nadace Hermanna a Else Schnabel, Mezinárodní Visegrádský fond, Norské fondy a fondy EHP, Rotary - Nadační fond na podporu nadaných studentů v České republice a Slovenské republice.

3.2.2 Program Erasmus

Mezi nejznámější program Evropské unie zaměřený na podporu studentské mobility patří Erasmus. Program Erasmus+ je zaměřen na vysokoškolské vzdělávání, spolupráci mezi vysokoškolskými institucemi, na odborné vzdělávání na vysokoškolské úrovni a spolupráci mezi vysokoškolskými institucemi a podniky. Program je určen především pro studenty, pedagogy a zaměstnance vysokoškolských institucí, ale i pro školitele z podniků a dalších subjektů (<http://www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-vysokoskolske-vzdelavani/pro-studenty/> [online][cit. 2016-02-29]).

Do programu Erasmus+ se mohou zapojit české veřejné, státní a soukromé vysoké školy (VŠ) a také vyšší odborné školy (VOŠ), které vlastní Listinu programu Erasmus pro vysokoškolské vzdělávání ECHE (Erasmus Charter for Higher Education), kterou Evropská komise opravňuje vysokoškolskou instituci k účasti v programu Erasmus+.

Program Erasmus nabízí studentům dva typy aktivit, a to: studijní pobyt na zahraniční vysokoškolské instituci v programové nebo partnerské zemi v délce 3 – 12 měsíců nebo praktickou stáž v zahraničním podniku či organizaci v programové zemi v délce 2 – 12 měsíců. Nově je také možnost realizace absolventské stáže, tu je třeba uskutečnit do jednoho roku od ukončení studia.

Praktické stáže mohou studenti českých vysokých a vyšších odborných škol realizovat pouze v programových zemích mimo ČR a zemi svého pobytu. Zatímco studijní pobyty mohou být realizovány i do partnerských zemí. Do programu Erasmus+ jsou v současnosti zapojeny tyto státy:

- 28 členských států EU: Belgie, Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie
- Země EHP: Island, Lichtenštejnsko, Norsko
- Kandidátské země: Turecko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie
- Partnerské země: dle příslušné Výzvy pro předkládání návrhů v rámci mezinárodní kreditové mobility

Na základě uzavření finanční dohody student obdrží stipendium, které je stejné pro všechny studenty vyjíždějící z České republiky na studijní pobyt či praktickou stáž v rámci programu Erasmus+: Erasmus. Stipendium je chápáno jako příspěvek na zvýšené životní náklady v zahraničí, předpokládá se tedy určitá finanční spoluúčast studenta. Výše stipendia za měsíc je pevně dána, výše stipendií pro akademický rok 2015/16 činí 300–500 euro/měsíc při studijním pobytu a 400-600 euro/měsíc při praktické stáži. Pochází-li student ze znevýhodněného socio-ekonomického prostředí (netýká se zdravotního znevýhodnění), je možné navýšit sazbu o 200 EUR/měsíc u studijního pobytu, na praktické stáži se toto navýšení nevztahuje (<http://www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-vysokoskolske-vzdelavani/pro-studenty> [online][cit. 2016-02-29]).

3.3 Zahraníční stipendia

V této kapitole se zaměřím na vysokoškolské vzdělávání některých evropských států financované z veřejných zdrojů, vycházet přitom budu ze studie *Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání v roce 2012: zpráva o implementaci Boloňského procesu*, kterou zpracovala síť Eurydice, výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast. Do této studie se zapojilo 47 zemí.

13 státních systémů má jako hlavní zdroj finanční podpory poskytované studentům stipendia a je zajímavé, že velká většina těchto systémů se nachází ve střední a východní Evropě. Půjčky často představují důležitou formu podpory, avšak pouze v případě Islandu jsou její primární, exkluzivní formou. Častěji se s nimi setkáme v kombinaci se stipendii, jako je tomu ve 14 systémech. V některých systémech, například ve francouzském společenství Belgie, je skutečné využívání půjček tak malé, že je nelze považovat za jednu z hlavních forem podpory poskytované studentům (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/138CS.pdf [online][cit. 2016-03-28]).

Podpora však není směřována pouze ke studentům/podpora neproudí pouze ke studentům ve formě stipendií a půjček. V mnoha zemích hrají významnou roli také daňové výhody pro rodiče. V sedmi zemích se tak daňové výhody pro rodiče kombinují se stipendii pro studenty jako hlavní forma podpory, zatímco v dalších 9 zemích jsou součástí této kombinace také půjčky.

Kritéria pro udělování stipendií: Dánsko, Finsko a Švédsko mají systém univerzálních stipendií pro studenty prezenčního studia pod podmínkou splnění určitých základních požadavků na studijní výkon. V těchto zemích se tedy nevyžaduje plnění žádných kritérií. U všech ostatních zemí je hlavní otázkou to, zda se stipendia poskytují na základě finančních potřeb, nebo studijních výkonů, případně kombinace těchto dvou hlavních kritérií. Většina zemí tato dvě kritéria kombinuje některá stipendia poskytuje na základě finančních potřeb a jiná na základě studijního úspěchu. Estonsko kombinuje kritéria založená na programu nebo oboru studia s kritérii založenými na prospěchu. Malá skupina zemí, kterou tvoří Belgie (Vlámské i Francouzské společenství), Irsko, Nizozemsko, Finsko, Spojené království, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko, poskytuje stipendia pouze na základě finanč-

ních potřeb, byť může být další přijímání stipendia podmíněno studijními úspěchy. Za povšimnutí stojí, že zatímco univerzální stipendia jsou k dispozici pouze v Dánsku, ve Finsku a ve Švédsku, půjčky jsou k dispozici všem studentům v 9 národních systémech (Dánsko, Finsko, Francie, Německo, Litva, Maďarsko, Nizozemsko, Norsko a Švédsko), i když v Maďarsku na ně studenti starší 40 let nemají nárok. V případě Francie si pak studentskou půjčku skutečně bere velmi málo studentů (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/138CS.pdf [online][cit. 2016-03-28]).

Jeden z významných rozdílů mezi stipendii a půjčkami odráží zjištění, že kritéria založená na potřebách jsou důležitá v téměř všech národních systémech pro udělování stipendií, avšak přihlíží se k nim pouze ve dvou národních systémech půjček (Francouzské společnosti Belgie a Polsko). Pokud se tedy finanční prostředky poskytují ve formě půjček a mají být splaceny studenty zpět, jsou studentům všeobecně dostupné v širší míře. V Bulharsku, ve Španělsku, ve Spojeném království a na Islandu však závisí nárok na získání půjček na kritériích souvisejících s konkrétním typem studijního programu. Ve Španělsku se půjčky omezují na nové magisterské programy druhého cyklu, zatímco ve Spojeném království je systém studentských půjček určený pro studenty v prvním cyklu. V některých zemích, například v Estonsku a na Slovensku, mohou studentských půjček využívat pouze studenti prezenčního studia.

Daňové výhody a další finanční příspěvky pro rodiče studentů mohou v řadě evropských zemí rovněž hrát významnou roli. Tyto informace se nicméně netýkají studentů, kteří jsou sami rodiči. Rakousko, Belgie, Česká republika, Francie, Německo, Řecko, Polsko, Slovinsko a Slovensko poskytují daňové výhody pro rodiče a současně jim přidělují i další finanční příspěvky. V dalších sedmi zemích (Estonsko, Irsko, Itálie, Lotyšsko, Lichtenštejnsko, Litva a Nizozemsko) rodiče studentů na vysokých školách rovněž dostávají daňové výhody, avšak nemají nárok žádat o další finanční příspěvky. Ve všech těchto zemích je tudíž podpora poskytovaná rodinám spíše než jednotlivým studentům výrazným aspektem daného systému.

To je v kontrastu se situací ve zbývajících systémech, kde se nesetkáme ani s daňovými výhodami, ani s dalšími finančními nároky pro rodiče. V severských zemích (Dánsko, Finsko, Island, Norsko a Švédsko) je tato skutečnost jednoznačně klíčová pro tamní kulturní

chápaní vysokoškolského vzdělávání jakožto příležitosti nabízené nezávislým dospělým studentům, kteří proto také dostávají podporu přímo a nikoli prostřednictvím rodičů (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/138CS.pdf [online][cit. 2016-03-28]).

„Je-li hlavním zdrojem příjmů pro studenty veřejná podpora, pouze v Itálii a v České republice více než 50% studentů se závislostí na tomto zdroji vyjadřuje (silný) souhlas s tím, že tento zdroj příjmů poskytuje dostatečné prostředky“ (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/138CS.pdf, str.100 [online][cit. 2016-03-28]).

Pro účely shrnutí systémů financování a stipendií v Evropě si dovolím citovat závěry výše zmíněné studie: *„Různorodost systémů poplatků a podpory představuje nejtypičtější rys systémů vysokoškolského vzdělávání napříč zeměmi EHEA. Realita je rozličná – od situací, kde poplatky neplatí žádní studenti a všichni dostávají podporu, po situace, kdy všichni studenti platí poplatky a podporu dostává jen málo z nich. Mimořádnou různorodost mezi jednotlivými zeměmi navíc vykazuje i výše poplatků a podpory. Ačkoli tato analýza neposkytuje kompletní představu o tomto složitém tématu, je evidentní, že to, jak jsou systémy financování vysokého školství strukturovány, bude mít pravděpodobně na sociální dimenzi vysokoškolského vzdělávání významný vliv“* (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/138CS.pdf, str. 101 [online][cit. 2016-03-28]).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA ÚČINNOSTI STIPENDIJNÍHO SYSTÉMU MU

Poslední kapitola této práce je věnována analýze účinnosti stipendijního systému Masarykovy univerzity, Pedagogické fakulty. Nejprve se podrobněji zaměřím na současný stipendijní řád této univerzity a jednotlivá stipendia v něm uvedená. Poté se zaměřím na samotné dotazníkové šetření, vyhodnocení výsledků z hlediska spokojenosti studentů se systémem financování vysokého školství a také z hlediska účinnosti stipendijního systému jejich univerzity na zájem studentů o studium. V neposlední řadě se zaměřím na vyhodnocení hlavní výzkumné otázky, a to, zda studenti v současné době využívají sociální a prospěchová stipendia. Výsledkem praktické části této práce bude jednak zhodnocení fungování stipendijního systému Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, a také případná doporučení a návrhy na jeho změny nebo na změny ve stipendijním řádu MU.

4.1 Stipendijní řád Masarykovy univerzity

Stipendijní řád MU je jedním z povinně vytvářených vnitřních předpisů školy a jeho současná podoba vstoupila v účinnost 1. 7. 2006, jeho poslední změny a doplnění schválil Akademický senát Masarykovy univerzity 03.12.2012. Stipendijní řád MU rozlišuje dva typy stipendií, a to stipendia přiznávaná:

- v rámci stipendijních programů – Stipendijní program je oprávněn vyhlásit rektor, děkan, ředitel vysokoškolského ústavu, vedoucí pracoviště MU. Stipendia podle příslušného stipendijního programu přiznává správce stipendijního programu.
- mimo stipendijní programy – Jde o stipendium na podporu studia v doktorském studijním programu, stipendium na podporu tvůrčí činnosti, stipendium na podporu ubytování, stipendium na podporu mobility, mimořádné stipendium.

Výše stipendií je upravena v odstavci 3 článku 2 první části Stipendijního řádu MU, který zní: „*Stipendium je přiznáváno ve výši stanovené podle počtu studentů, kteří splní podmínky pro jeho přiznání, a objemu finančních prostředků určených jako zdroj financování stipendia. Při přiznání stipendia může být též přihlédnuto k míře, v níž jednotliví studenti splnili podmínky pro jeho přiznání*“ (www.muni.cz/general/legal-standarts/scholarship_bursary_regulations [online][cit. 2016-03-15]). Stipendium se podle pokynů v roce 2015/16 vyplácí pouze bezhotovostně, převodem na bankovní účet.

Stipendia v rámci stipendijních programů

Stipendijní programy jsou základním nástrojem pro stipendijní systém Masarykovy Univerzity a představují vyjádření autonomní stipendijní politiky Masarykovy Univerzity a jejích součástí. Na Masarykově univerzitě existují pouze dva stipendijní programy vyhlášené přímo rektorem.

Je to **Stipendijní program k přiznání stipendií rektora MU**, jeho účelem je zajistit přiznání stipendií v případech zvláštního zřetele hodných podle § 91 odst. 2 písm. e) zákona o vysokých školách Masarykovou univerzitou (dále jen „MU“) podle § 91 odst. 5 zákona o vysokých školách. Smyslem stipendijního programu je podpora studentských aktivit, které překračují rámec jedné fakulty, případně Masarykovy univerzity. Tyto aktivity mají vazbu zejména na rozvoj formálního a neformálního vzdělávání, podporu strategických cílů a rozvoje hodnot MU a reprezentaci univerzity (v oblasti sportovní, kulturní, společenské, vědeckovýzkumné). Výši konkrétních přiznaných stipendií podle tohoto stipendijního programu stanoví prorektor pro záležitosti studentů. V úvahu vezme zejména účelně vynaložené náklady studenta v souvislosti s plněním aktivit podporovaných tímto programem,

podíl na reprezentaci univerzity anebo podpoře jejích strategických cílů. Sběr žádostí probíhá 4x ročně, o jeho začátku jsou studenti informováni na vývěsce v IS MU. V roce 2015 proběhla uzávěrka sběru žádostí ve dnech 15. 9. a 16. 11., v roce 2016 ve dnech 29. 2., a dále proběhne 31. 5., 15. 9., 15. 11.

Druhým je **Stipendijní program na podporu humanitárních aktivit realizovaných studenty MU**, jehož účelem je přiznání stipendií v případech hodných zvláštního zřetele podle § 91 odst. 2 písm. e) zákona o vysokých školách Masarykovou univerzitou (dále jen „MU“). Smyslem stipendijního programu je podpora studentů MU, kteří se rozhodli zapojit do celospolečensky významných humanitárních aktivit, založených na principu dobrovolnosti a sdílejících hodnoty zastávané MU. Podporovány mohou být zejména takové formy aktivit, které jsou vykonávány ve spolupráci s partnery MU, či prostřednictvím renomovaných humanitárních organizací (např. Červený kříž, Člověk v tísni apod.), či charitativních organizací, které jsou zaměřeny na pomoc, právní a sociální služby, poradenství, resp. další vhodné aktivity, směrem k osobám v tíživé životní situaci tam, kde student sám, bez nároku na odměnu, dobrovolně a na svou odpovědnost realizuje tyto aktivity. Podpořit lze rovněž aktivity realizované v rámci studijních programů, jako jsou odborné stáže či praxe ve výše uvedených organizacích. V akademickém roce 2015/2016 bylo nebo je možno podat žádost o toto stipendium do 30. 10., 5. 1., 29. 2. a 31. 5.

Stipendia mimo stipendijní programy

Stipendijní řád MU se zabývá jednotlivými stipendii přiznávanými mimo stipendijní programy. Kromě ubytovacího stipendia jsou všechna ostatní popsána velmi obecně.

Stipendium na podporu studia v doktorském studijním programu, se podle § 91 odst. 4 písm. c) zákona o vysokých školách přiznává studentovi v prezenční formě studia v doktorském studijním programu, jestliže doba jeho studia v daném studijním programu nepřekročila standardní dobu studia v tomto studijním programu. Přiznává je děkan fakulty, prorektor určený rektorem, nebo ředitel vysokoškolského ústavu. Minimální výši stipendia na podporu studia v doktorském studijním programu na daný kalendářní rok stanoví rektor svým opatřením, a to vždy poté, co Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR zveřejní výši výpočtového stipendia v doktorském studijním programu, kterou použilo při stanovení příspěvku Masarykově univerzitě pro daný kalendářní rok.

Stipendium na podporu tvůrčí činnosti, podle § 91 odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách, lze přiznat studentovi za vynikající vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo

jiné tvůrčí výsledky. Na MU je přiznává prorektor určený rektorem, děkan fakulty nebo ředitel vysokoškolského ústavu.

Stipendium na podporu ubytování, podle § 91 odst. 2 písm. d) zákona o vysokých školách, se přiznává studentovi, který studuje v prezenční formě, je v prvním studijním programu, nepřekročil standardní dobu studia, nemá trvalé bydliště ve statutárním městě Brně, nepobírá stipendium podle stipendijního programu vyhlášeného ministerstvem. Stipendijní řád MU přímo uvádí, že: „Při ověření splnění podmínky podle odstavce 1 písm. b), což je podmínka prvního studia, se nepřihlíží ke studiu ve studijním programu, do něhož se uchazeč zapsal a které ukončil v období od 1. května do 30. října téhož kalendářního roku.“ Stipendium se přiznává na dvě období kalendářního roku a jeho výši vyhlašuje rektor.

Stipendium na podporu mobility, podle § 91 odst. 4 písm. a) nebo b) zákona o vysokých školách, lze přiznat studentovi MU k částečnému pokrytí nákladů spojených se studiem na zahraniční vysoké škole nebo studentovi zahraniční vysoké školy k částečnému pokrytí nákladů spojených se studiem na MU.

Mimořádné stipendium, podle § 91 odst. 2 písm. d) zákona o vysokých školách, může přiznat studentovi rektor, děkan, ředitel vysokoškolského ústavu nebo vedoucí pracoviště MU i bez žádosti.

4.2 Stipendijní programy Pedagogické fakulty MU

Další stipendijní programy než výše popsané, jsou vyhlašovány v rámci jednotlivých fakult Masarykovy univerzity. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity vyhlásila ve školním roce 2015/16 tyto:

Asistentké odborné činnosti: účelem programu je rozvoj odborných kompetencí studenta, které jsou součástí teoretického, ale i praktického zaměření daného pracoviště. Stipendium je určeno studentům PdF MU v prezenčním a kombinovaném bakalářském, magisterském, navazujícím magisterském a doktorském studiu. Podmínkou pro udělení tohoto stipendia je aktivní zapojení studenta do vědeckovýzkumné činnosti pracoviště PdF MU. Stipendium lze přiznat až do výše 3000 Kč za kalendářní měsíc, a to s přihlédnutím k charakteru odborné nebo vědecko-výzkumné činnosti.

Pedagogická a humanitární činnost: účelem stipendijního programu je podpora studentů, kteří se svojí činností (bezplatně) nad rámec svých studijních povinností významnou měrou zaslouží o pomoc dětem, mládeži a dospělým se sociálním znevýhodněním, postižením nebo onemocněním. Stipendium je určeno studentům PdF MU v prezenčním a kombinovaném bakalářském, magisterském, navazujícím magisterském a doktorském studiu. Humanitární a pedagogické aktivity musí být provázány s rozvojem a záměry PdF MU nebo navázány na projekty jednotlivých kateder nebo institutů. Výše vyplacených stipendií je závislá na aktuální výši stipendijního fondu. Stipendium je nenárokové a je jednorázové.

Prospěchové stipendium pro vynikající studenty: účelem stipendijního programu je podpora a motivace studentů, kteří v předchozím akademickém roce dosáhnou mimořádně dobrých studijních výsledků. Stipendium je určeno studentům PdF MU v prezenčním bakalářském, magisterském a navazujícím magisterském studiu, kteří splňují následující kritéria:

- v předchozím akademickém roce dosáhli váženého studijního průměru do 1,20
- získali minimálně 60 kreditů mimo kreditů uznaných v uplynulém akademickém roce
- nepřekročili standardní dobu studia

Stipendium je jednorázové, nenárokové, žádost student nepodává. Studenti budou vybráni na základě zadaných kritérií z Informačního systému MU. Stipendia za předchozí akademický rok budou vyplacena jednorázově v podzimním semestru následujícího akademického roku.

Studentům posledních ročníků může být vyplaceno prospěchové stipendium i za poslední

akademický rok (na konci 6. a 10. semestru) za podmínky, že splní kritéria stipendijního programu do 30. 4. příslušného roku včetně. Výplata stipendia musí být provedena před ukončením státní závěrečné zkoušky. Studenti posledních ročníků, kteří splní podmínky pro přiznání prospěchového stipendia po tomto termínu, nemají na stipendium nárok. Stipendium pro jednoho studenta lze přiznat až do výše 5000 Kč.

Reprezentace fakulty a univerzity: účelem stipendijního programu je podpora studentů, kteří svojí činností reprezentují fakultu a MU v různých oblastech (např. hudební vystoupení, realizace výstav, účast na literárních soutěžích, sportovní akce). Smyslem tohoto programu je motivovat studenty k rozvoji aktivit s cílem přispět na částečné pokrytí jejich nákladů spojených s danou aktivitou a ocenit je za reprezentaci fakulty a univerzity. Stipendium je určeno studentům prezenčního a kombinovaného bakalářského, magisterského, navazujícího magisterského a doktorského studia. Výše vyplacených stipendií je závislá na aktuální výši stipendijního fondu. Stipendium je jednorázové, nenárokové.

Mimořádné stipendium: účelem programu je možnost podpory těch aktivit studentů, které nespádají do žádného z vyhlášených studijních programů a jsou z hlediska fakulty nebo univerzity významné, dále pak možnost řešení nenadálých a výjimečných situací. Příspěvek z tohoto stipendijního programu nelze přiznat za aktivity, které odpovídají účelu stipendijního programu Asistentké odborné činnosti. Stipendium je určeno studentům PdF MU v prezenčním a kombinovaném bakalářském, magisterském, navazujícím magisterském a doktorském studiu. Výše vyplacených stipendií je závislá na aktuální výši stipendijního fondu. Stipendium lze přiznat až do výše 10 000 Kč, a to maximálně jedenkrát za akademický rok. Stipendium je jednorázové, nenárokové.

Podpora výzkumných a tvůrčích aktivit studentů v bakalářských a magisterských studijních programech: smyslem stipendijního programu je podpora výzkumných a tvůrčích aktivit studentů PdF MU v bakalářských a magisterských studijních programech, které jsou realizovány v rámci přípravy bakalářské nebo diplomové práce nebo jsou navázány na projekty (výzkumné a rozvojové) realizované na PdF MU. V odůvodněných případech se může jednat i o práce semestrální a ročníkové, které jsou zakončeny obhajobou před akademickou veřejností (např. veřejná prezentace). Finanční podpora by měla umožnit studentům realizovat výzkum nebo tvůrčí aktivity ve spojení s prezentací na českých i zahraničních odborných akcích (semináře, konference, kongresy, workshopy, letní školy apod.) a rozvinout jejich profesní kompetence v rámci daného studijního oboru. Stipendium je ur-

čeno studentům PdF MU v bakalářském a magisterském studijním programu v prezenční i kombinované formě studia.

Podmínkou přiznání stipendia je:

- předložení žádosti se souhlasem garantujícího učitele, příp. vedoucího katedry nebo institutu
- schválení stipendijní komisí.

Stipendium pro jednoho studenta lze v případě zahraniční akce přiznat až do výše 10 000 Kč za semestr, v případě tuzemské akce do výše 5 000 Kč za semestr. Stipendium je jednorázové, nenárokové. Student může čerpat stipendium maximálně jednou v akademickém roce.

Podpora studijních pobytů: smyslem stipendijního programu je podpora účasti studentů na zahraničních nebo domácích vzdělávacích akcích, studijních pobytech mimo program Erasmus+ nebo stáží v institucích, které se bezprostředně vztahují k předmětu studia (projektu, výzkumnému záměru, grantu apod.).

Cílem stipendijního programu je umožnit studentům setkání s experty na danou problematiku, seznámit se se systémem vzdělávání dané země nebo posláním konkrétní výzkumné nebo vzdělávací instituce.

Cílem programu není podpora studentů na jazykových kurzech.

Na základě splnění podmínek může stipendium pokrývat: náklady na dopravu (až do výše 100%), účastnický poplatek (až do výše 100%) a náklady na ubytování (až do výše 50%, ve výjimečných a odůvodněných případech až 100%). Část nákladů na ubytování a stravování si studenti hradí z vlastních prostředků. Ze stipendia nelze hradit kapesné a stravné.

Stipendium je určeno studentům PdF MU v prezenčním a kombinovaném bakalářském, magisterském, navazujícím magisterském a doktorském studiu.

Stipendium pro jednoho studenta lze u zahraničních akcí přiznat až do výše 10 000 Kč, v odůvodněných případech (délka pobytu nad 3 měsíce) až do výše 30 000,- Kč. V případě tuzemských akcí do výše 5 000 Kč. Stipendium je nenárokové, jednorázové. Student může čerpat toto stipendium maximálně jednou v akademickém roce.

Podpora mobility v programu Erasmus+ : smyslem stipendijního programu je podpora mezinárodní mobility studentů v rámci programu Erasmus+. Stipendium je určeno pro dofinancování životních nákladů a cestovného spojeného se zahraničním pobytem ve vybraných zemích Evropy. Stipendium je určeno pro zahraniční pracovní a studijní pobyty v délce trvání typicky jednoho semestru, ne však kratší než dvou měsíci. Stipendium je určeno studentům PdF MU v prezenčním a kombinovaném bakalářském, magisterském, navazujícím magisterském a doktorském studiu.

Stipendium je nenárokové a je udělováno na základě individuálního posouzení každé žádosti. Podmínkou pro vyplacení stipendia je úspěšné absolvování studijního nebo pracovního pobytu, které bude doloženo splněním min. 20 ECTS kreditů. Student může čerpat toto stipendium maximálně jednou v daném akademickém roce. Stipendium nelze kombinovat s jiným stipendijním programem financovaným ze zdrojů PdF MU.

Podpora talentovaných prezenčních doktorandů: smyslem programu je podpora výjimečně nadaných studentů doktorských studijních programů PdF MU a vytvoření finančních podmínek pro jejich plné zapojení do excelentních výzkumných úkolů. Stipendium je určeno studentům PdF MU v prezenčním doktorském studijním programu. Stipendium pro jednoho studenta lze přiznat až do výše 10 000 Kč za kalendářní měsíc. Stipendium je nenárokové.

4.3 Dotazníkové šetření

Pro analýzu účinnosti stipendijního systému Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity jsem využila metodu dotazníkového šetření. Ke sběru dat jsem použila anonymní dotazník, který mohli studenti vyplnit v období 10. 02. 2016 až 15. 03. 2016. Dotazník byl mezi studenty distribuován z části pomocí e-mailu a z části osobně. V neposlední řadě by měla tato analýza odpovědět na otázku, zda studenti v současné době využívají sociální a prospěchová stipendia.

Celkem se mi podařilo shromáždit 78 vyplněných dotazníků. Dotazník se skládal z 15 otázek, přičemž u otázek 6-11 odpovídali studenti pouze na ty, které se jich týkaly.

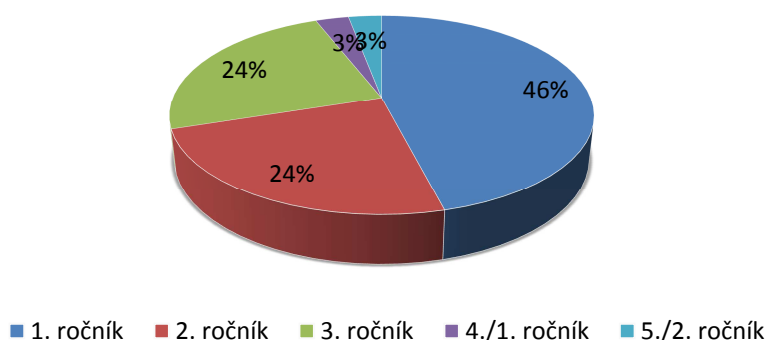
Vyhodnocení ankety

Úvodní otázky dotazníku byly zaměřeny na získání obecných informací o studentech, kteří se dotazníkového šetření zúčastnili. Z výsledků vyplývá, že na dotazník odpovědělo 52 žen a 26 mužů, což procentuálně dělá: 67 % žen a 33% mužů. Při otázce na své bydlení odpovědělo 54% dotázaných, že žije ve městě a 46% dotázaných žije na vesnici. Svoje sociální poměry charakterizovalo 96% studentů jako střední vrstvu, 2% je charakterizovalo jako uspokojivé a 1% je označilo za nižší vrstvu.

Graf č. 1: Otázka: Ve kterém ročníku studuješ?

Výsledek této otázky ukazuje následující graf.

Zastoupení respondentů dle ročníků studia

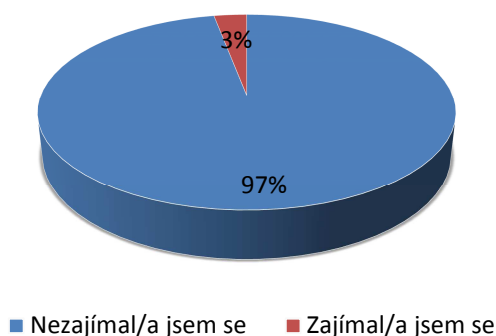
Zajímalo mě, ve kterém jsou respondenti mého dotazníku ročníku. 46 % respondentů studuje 1. ročník, 24 % je ve 2. ročníku, 24 % je ve 3. ročníku, 3 % respondentů odpovědělo, že studují 4. ročník nebo 1. ročník navazujícího studia a 3 % respondentů je z 5. nebo vyššího ročníku nebo 2. ročník navazujícího studia. Z toho je vidět, že neaktivnější jsou ti

nejmladší.

Graf č.2: Otázka: Jakou roli hrály při Tvém rozhodování, na kterou školu se zapsat, typy vypisovaných stipendijních programů a výše udělovaných stipendií ?

Výsledek této otázky ukazuje následující graf.

Zájem o stipendia před nástupem na VŠ

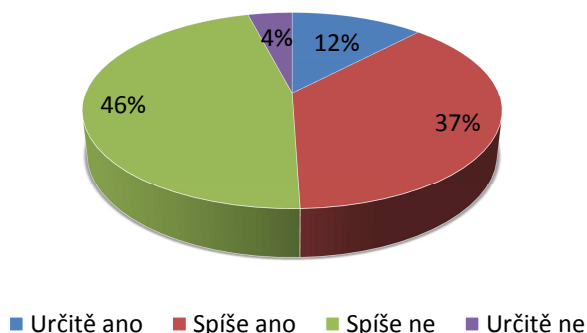

Na výše zmíněnou otázku odpovědělo 97 % studentů, že se o stipendia při výběru školy vůbec nezajímali. Je tedy zřejmé, že drtivá většina studentů nesleduje stipendijní politiku vysoké školy, na kterou se hlásí. Pouhá 3% dotázaných, což ovšem dělá 2 odpovědi, uvedlo, že se už při výběru této školy zajímali o stipendia a stipendijní programy vypisované Pedagogickou fakultou. Jedním z důvodů tohoto nezájmu, jak vyplynulo i z následných odpovědí v dotazníku, může být výše udělovaných stipendií, která se v mnoha případech jevila jako demotivující a zanedbatelná.

Graf č. 3: Čerpáš stipendium a zajímáš se o stipendijní programy vypisované Tvou fakultou?

Výsledek této otázky ukazuje následující graf.

Zájem o stipendia při studiu VŠ

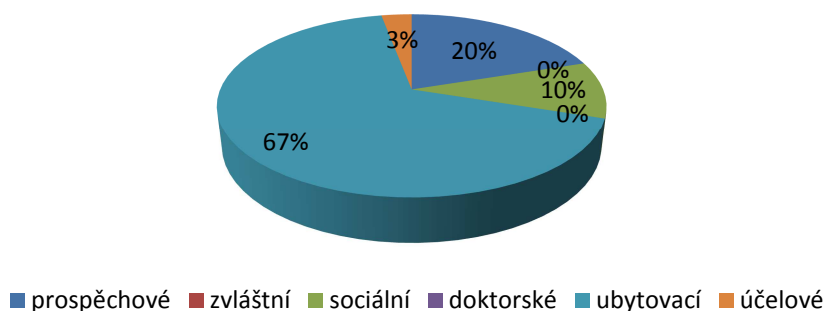

Z grafu je patrné, že každý druhý student se ani po přijetí ke studiu o stipendijní programy své fakulty nezajímá. Pouze 12 % studentů odpovědělo, že vypisovaná stipendia aktivně vyhledává a podává o ně žádosti. V poslední části dotazníku, kde studenti mohli napsat svoje připomínky k vyhlášeným stipendijním programům, se velmi často objevovala nespokojenost s výší stipendií a několikrát zaznělo, že jsou to nemotivující nebo zanedbatelné částky. Dále se zde objevily připomínky k malé propagaci stipendií, kdy několik studentů uvedlo, že si o stipendia nežadají, protože o nich neví.

Graf č.4: Otázka: Které ze stipendií pobíráš/pobíral jsi

Výsledek této otázky ukazuje následující graf.

Druhy pobíraného stipendia

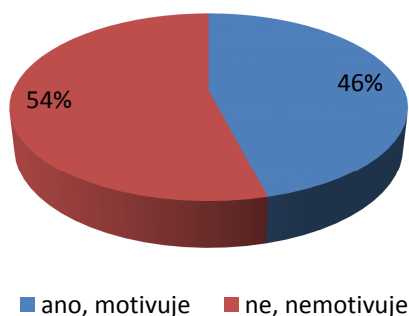
Ze všech 78 respondentů ani jeden nepobíral zvláštní nebo doktorské stipendium. Nejvíce studentů, a to 52 ze 78, což je 67%, pobírá nebo pobíralo ubytovací stipendium. Dále 20% studentů pobíralo prospěchové stipendium, 10% studentů získalo sociální stipendium a 3 %

pobíraly účelové stipendium. Přesto, že se v dotaznících objevilo mnoho výtek k přísným kritériím pro udělení prospěchového stipendia, tak 20% dotazovaných studentů jej pobírá nebo pobíralo, což mi přijde jako docela vysoké číslo.

Graf č.5: Otázka: Motivuje Tě současné prospěchové stipendium ve Tvém přístupu ke studiu? Učíš se víc, abys na toto stipendium dosáhl/a?

Výsledek této otázky ukazuje následující graf.

Motivace výší prospěchového stipendia

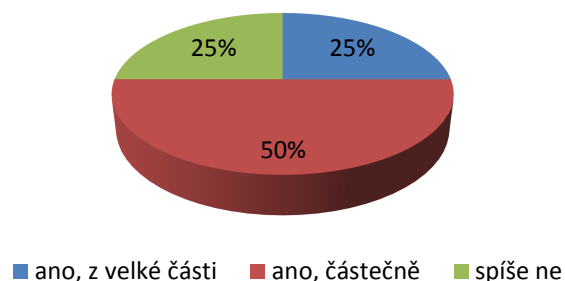

I přesto, že 36 studentů ze 78 dotázaných odpovědělo, že výše prospěchového stipendia je motivuje k lepším studijním výsledkům, a toto stipendium minimálně jednou obdrželi, tak v připomínkách se několikrát objevilo, že kritérium je nastaveno velmi přísně tak, aby na ně dosáhli jen ti opravdu nejlepší studenti. Několikrát se objevil návrh na změkčení kritérií pro udělení prospěchového stipendia například zvýšením studijního průměru. Několik studentů uvedlo konkrétní návrhy změny hranice studijního průměru, nejčastěji se objevil průměr do 1,5.

Graf č.6: Otázka: Jak výrazně Ti tato dávka (sociální stipendium) pomáhá financovat výdaje spojené se studiem? Zlepšuje Tvou finanční situaci?

Výsledek této otázky ukazuje následující graf.

Pokryje sociální stipendium výdaje na studium

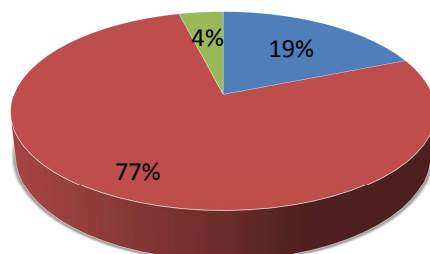

Dotazovaní studenti jsou s nastavením výše sociálních stipendií celkem spokojeni, 75 % studentů pobírajících sociální stipendium odpovědělo, že tato dávka zlepšuje jejich finanční situaci a pokrývá jim velkou část nebo alespoň část nákladů na studium. Dle mého názoru má sociální stipendium ve stipendijním systému zcela nezastupitelné místo. 25% studentů, kteří toto stipendium pobírají, uvedlo, že částka spíše nepokryje výdaje na studium a je téměř zanedbatelná. V některých připomínkách studentů se kritizovala situace, kdy při zvýšení příjmu rodiny o 100 Kč přijdou o nárok na sociální stipendium ve výši 1 620 Kč. Studenti nejsou spokojeni se skokovým nárokováním této dávky. I já bych proto volila raději odstupňování výše sociálních stipendií podle výše příjmu rodiny.

Graf č.7: Otázka: Jak výrazně Ti tato dávka (ubytovací stipendium) pomáhá financovat výdaje spojené se studiem?

Výsledek této otázky ukazuje následující graf.

Finanční výše ubytovacího stipendia v kontextu studia

■ výrazná ■ velmi malá ■ zanedbatelná

Pouze 4 % respondentů považuje ubytovací stipendium za zanedbatelnou částku, bez které by se obešli. Ovšem je také nutné vyzdvihnout fakt, že pro 77 % studentů je ubytovací stipendium jen velmi malou pomocí s financováním nákladů na bydlení. Opět zde musím zmínit nejčastější připomínky studentů k výši ubytovacích stipendií. Pro většinu studentů znamená částka udělovaná na semestr pokrytí jednoho až dvou měsíčních nájmu, proto ji považují za příliš nízkou. 19% studentů uvedlo, že dávka ubytovacího stipendia výrazně snižuje jejich náklady pro bydlení. Nicméně v připomínkách na konci dotazníku se objevila kritika podmínky prvního studia. Studenti především nesouhlasí s diskriminací těch nadaných jedinců, kteří zvládají studovat druhou školu, a kvůli tomu nemají na ubytovací stipendium nárok.

Otázka: Absolvoval/a jsi zahraniční studium, stáž, konferenci nebo workshop z důvodu jeho možného financování tímto stipendiem (účelové stipendium) ?

Mezi stipendijní programy patří také stipendia na podporu mobility studentů, která mají pomoci financovat studentům jejich studium v zahraničí. Toto stipendium z mnou dotazovaných studentů obdrželi pouze 2 a ti se shodli na tom, že přiznané stipendium byl příjemný bonus, který cestu z části zafinancoval.

Připomínky a návrhy na zlepšení

Poslední otázka dotazníku dala respondentům prostor pro vyjádření jejich připomínek a návrhů na zlepšení. Obsahovala 3 body, a to :

- Vyhlášené stipendijní programy
- Podmínky získání stipendií
- Finanční výše stipendijních programů

Vyhlašované stipendijní programy

K tomuto bodu 21 % studentů nemělo připomínky, 22 % odpovědělo, že nemají přehled nebo že je jim to jedno. Nejvíce studenti odpovídali, že je současná struktura stipendií nedostatečná, tvořili 45 % odpovědí. Šlo přímo o nespokojenost s vypisovanými stipendijními programy. Dále pak 12 % studentů mělo připomínky k přehlednosti stipendijních programů a transparentnosti podmínek přidělování stipendií.

Z odpovědí byla vidět velká neinformovanost a také nezájem studentů o tuto problematiku. Podíl studentů, kteří se o stipendia nezajímají, je podle mého názoru velký, a mělo by být v zájmu školy studenty lépe informovat a motivovat k hledání informací a větší aktivitě v jejich přístupu ke studiu.

Podmínky získání stipendií

V kategorii odpovědí týkajících se podmínek přidělování stipendií jasně převládá nespokojenost studentů. Pouze 19 % studentů napsalo, že podmínky jsou transparentní, že kritéria jsou spravedlivá a dobře nastavená. V opačném duchu se vyjádřilo 69 % studentů. Také zde se hojně objevovaly stížnosti studentů na podmínky přiznávání stipendií a nedostatek informací. Studenti, kteří napsali, že se nezajímají nebo že nemají připomínky, tvoří 12 % odpovědí.

Finanční objemy vyplácených stipendií

Názory na finanční objemy vyplácených stipendií jsou již více vyhraněné, neboť 67 % studentů do dotazníku napsalo, že jsou udělována stipendia příliš nízká, oproti 19 % studentů, kteří jsou s výší stipendií spokojeni. I v této kategorii se objevily připomínky k nedostatku informací o výši stipendií. A také 14 % studentů odpovědělo, že se o stipendia nezajímají většinou proto, že si myslí, že by na ně stejně neměli nárok.

4.4 Shrnutí

V praktické části této práce jsem se zaměřila na stipendijní systém Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Analyzovala jsem její stipendijní řád jako základní dokument upravující stipendijní politiku univerzity. Poté jsem se věnovala vyhodnocení dotazníkového šetření. Na základě získaných poznatků a výsledků dotazníkového šetření jsem zhodnotila stipendijní systém Pedagogické fakulty MU.

Závěrem této kapitoly si dovoluji shrnout nejčastější připomínky studentů, kteří se dotazníkového šetření zúčastnili. U ubytovacích stipendií byly nejvíce kritizovány především jejich nízké částky, podmínka prvního studia, jejich vyplácení zpětně a jednorázově za celý semestr. U sociálních stipendií byly nejvíce kritizovány především hranice pro jejich přiznání a neodstupňovaná výše stipendií. Co se týká prospěchových stipendií, tak tam studenti nejvíce kritizovali jejich výši a přísná pravidla jejich přiznání. K ostatním stipendijním programům se studenti téměř nevyjadřovali.

Systém stipendijních programů vypisovaných na MU považuji za dobře propracovaný, transparentní, snadno vyhledatelný a pochopitelný. Uchazeči o studium na této VŠ nebo stávajícímu studentu stačí pouze přístup k internetu a minimum námahy, aby si dokázal na internetových stránkách www.muni.cz najít informace týkající se udělovaných stipendií. Nicméně bych tyto informace navrhovala ještě více propracovat, protože někdy jsou příliš obecné a výši udělovaných stipendií se student často nedozví. Dále bych navrhovala usilovat o větší propagaci stipendijních programů. Za vhodné bych například považovala upozornit na existenci stipendií studenty nastupující do prvních ročníků. Ti přichází do prostředí naprosto odlišného od středoškolského, a pokud by už od začátku byli upozorněni na možnosti čerpání stipendií, nejspíš by se čerpalo ve větší míře.

Z dotazníků vyplynulo, že prospěchové stipendium čerpá nebo čerpalo 20% dotázaných studentů, což je každý pátý a téměř každého druhého studenta pobírajícího toto stipendium udělovaná částka motivuje k lepším studijním výsledkům. Nicméně souhlasím se studenty a navrhovala bych změkčení kritérií zvýšením limitu uznávaného studijního průměru, což by vedlo k většímu zájmu o toto stipendium a také k většímu zájmu a snaze o lepší studijní výsledky.

Co se týká sociálního stipendia, tak nejčastější výtky směřovaly ke skokovému nárokování této dávky. V jejich připomínkách se neustále opakoval stejný problém, a tím je situace, kdy při zvýšení příjmu rodiny o 100 Kč přijdou o nárok na sociální stipendium ve výši

1 620 Kč. I já bych proto volila raději odstupňování výše sociálních stipendií podle výše příjmu rodiny. Oproti prospěchovým stipendiím jsou studenti s nastavením výše sociálních stipendií však mnohem více spokojeni. Celkem 75 % studentů pobírajících sociální stipendium odpovědělo, že tato dávka zlepšuje jejich finanční situaci a pokrývá jim velkou část nebo alespoň část nákladů na studium.

5 ZÁVĚR

Moje bakalářská práce pojednává o problematice stipendií, stipendijního systému a o podpoře vzdělávání. Na základě poznatků o českém stipendijním systému a dále na základě dotazníkového šetření si dovoluji konstatovat, že stipendium je významnou sociální podporou studia, a že stipendium má nezastupitelné místo jako jedna z forem finanční pomoci studentům.

Cíl této bakalářské práce, a to komplexně popsat problematiku stipendií, nastínit historický vývoj podpory vzdělávání a stipendia jako takového včetně jeho současné podoby, se podařilo naplnit. V prvních třech kapitolách jsem popsala tuto problematiku z hlediska historického vývoje, z hlediska ekonomického a dále jsem se zabývala současným stipendijním systémem vycházejícím ze zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Úpravu stipendií tak, jak existuje v zákoně o vysokých školách, považuji za dostatečnou. Zákon vymezuje druhy stipendií, které mohou být studentům přiznány. Nastavení podmínek jejich přiznávání i jejich výše však zůstává v kompetenci vysokých škol. Zákon konkrétně řeší pouze podmínky sociálního stipendia, jehož výši ani další náležitosti nemohou vysoké školy ovlivnit.

Další cíl této práce, a to analýzu současného stipendijního systému z pohledu jeho účinnosti na využívání jím nabízených finančních zdrojů, se podařilo naplnit ve čtvrté kapitole, kde jsem se zabývala stipendijním systémem Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Ten je dobře propracovaný, transparentní, snadno vyhledatelný a pochopitelný. Spousta informací o stipendiích na této fakultě se dá zjistit z internetových stránek. Nicméně moje doporučení bylo tyto informace ještě více propracovat a podrobněji specifikovat občas hodně obecné informace. Další moje doporučení bylo více propagovat a upozorňovat na stipendia především začínající studenty. Zvýšila by se tím efektivita a účinnost stipendijního systému a u studentů by se už od začátku jejich vysokoškolského studia začal formovat zájem o tuto důležitou finanční pomoc a motivace ke studiu a dalším aktivitám s tím souvisejícím.

Dotazníkové šetření odpovědělo na hlavní výzkumnou otázku, a to, zda studenti v současné době využívají sociální a prospěchová stipendia. Prospěchové stipendium z mnou dotazovaných studentů čerpá nebo alespoň jednou čerpal každý pátý student, a to i přes časté výtky ohledně přísně nastavených kritérií pro jejich přiznání. Navrhovala bych změkčení kritérií zvýšením limitu uznávaného studijního průměru, což by vedlo k většímu

zájmu o toto stipendium a také k většímu zájmu a snaze o lepší studijní výsledky.

Dále se ukázalo, že studenti jsou s nastavením výše sociálních stipendií mnohem více spokojeni. Celkem 75 % studentů pobírajících sociální stipendium odpovědělo, že tato dávka zlepšuje jejich finanční situaci a pokrývá jim velkou část nebo alespoň část nákladů na studium. Nejčastěji zmiňovanou výtkou bylo skokové nárokování této dávky. Doporučila bych proto raději odstupňování výše sociálních stipendií podle výše příjmu rodiny.

Věřím, že tato práce má přínos nejen z teoretického ale i z praktického hlediska. V budoucnu může být využita studenty jako ucelený zdroj informací o problematice stipendijních systémů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy

- [1] AUGUSTA, P., HONZÁK, F. *Jak se žilo ve starověku*. Praha: Albatros, 1989, 143 s. 13-789-89
- [2] AUGUSTA, P., HONZÁK, F. *Kdo byl kdo v našich dějinách do roku 1918*. Praha: Libri, 1993, 411 s. ISBN 80-859-8306-0.
- [3] EURYDICE, VÝKONNÁ AGENTURA PRO VZDĚLÁVÁNÍ, KULTURU A AUDIOVIZUÁLNÍ OBLAST. *Struktury systémů vzdělávání, odborné přípravy a vzdělávání dospělých v Evropě, Česká republika 2005/06*. Praha: 2006.
- [4] HORA, P. *Toulky českou minulostí 1*. Praha: Práce, 1985, 280 s. 24-052-85.
- [5] HORA, P. *Toulky Českou minulostí 2*. Brno: Spektrum, 1991, 456 s. ISBN 80-208-0111-1.
- [6] HORA-HOŘEJŠ, P. *Toulky Českou minulostí 7*. Praha: VIA FACTI, 1998, 222 s. ISBN 80-238-2999-8.
- [7] KREJČÍ, V., ROHÁČ V. *Strašná škola a hrozní učitelé*. Praha: Egmont, 2010, 168 s. ISBN 978-80-252-1609-5.
- [8] MARTELLOVÁ, H.M. *Svět ve starověku*. Praha: Fragment, 2003, 160 s. ISBN 80-7200-795-5.
- [9] PURŠ, J., KROPILÁK, M. *Přehled dějin Československa I/1*. Praha: Academia, 1980, 648 s. 509-21-857.

[10] PURŠ, J., KROPILÁK, M. *Přehled dějin Československa I/2*. Praha: Academia, 1982, 648 s. 21-001-82.

[11] SBÍRKA ZÁKONŮ ČESKÉ REPUBLIKY, VYDÁNÍ 22-40, Zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách. Vydavatelství a nakladatelství MV ČR, 1998.

[12] SKULOVÁ, S. *Právní minimum pro studenty VŠ, aneb, Co by měl každý student vysoké školy vědět*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, 116 s. ISBN 80-210-1490-3.

[13] VÁLKOVÁ, V. *Dobrodružné výpravy do minulosti, Pozdvižení v Pompejích*. Praha: Fragment, 2013, 184 s.

Internetové zdroje

Eurydice, výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast [online][cit. 2016-03-28].

Dostupné z:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/138CS.pdf

Masarykova univerzita, Stipendijní řád [online][cit. 2016-03-15].

Dostupné z: http://www.muni.cz/general/legal_standarts/scholarship_bursary_regulations.

Mendelova univerzita [online][cit. 2016-03-01].

Dostupné z: <http://mendelu.cz/24992-stipendia>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online][cit. 2016-03-01].

Dostupné z: www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/socialni-stipendium-1.

Studentské finance [online][cit. 2016-03-01].

Dostupné z: <http://student.finance.cz/stipendium-skolne/stipendia-cr/ubytovaci/1.3.2016>.

Týdeník Školství č. 27/2015 [online][cit. 2016-02-26].

Dostupné z: <http://www.tydenik-skolstvi.cz/data/files/uvod-5462.pdf>.

Týdeník Školství č. 30/2015 [online][cit. 2016-02-06].

Dostupné z: <http://www.tydenik-skolstvi.cz/archiv-cisel/2015/30/zajimavosti-z-dejin-ceskeho-skolstvi>.

Univerzita Karlova [online][cit. 2016-03-01].

Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-4315.html>.

Vysoká škola ekonomie a managementu [online][cit. 2016-03-01].

Dostupné z: <http://www.vsem.cz/stipendia-vsem.html>.

Vzdělávací program Erasmus+ [online][cit.2016-02-29].

Dostupné z: <http://www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-vysokoskolske-vzdelavani/pro-studenty>.

Wikipedie, otevřená encyklopedie [online][cit. 2015-11-10].

Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Stipendium>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CEEPUS	Central European Exchange Programme for University Studies.
ČR	Česká republika.
ECHE	Erasmus Charter for Higher Education.
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System.
EHEA	Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání.
EHP	Fond Evropského hospodářského prostoru.
EU	Evropská unie.
MU	Masarykova univerzita.
PdF MU	Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity.
VOŠ	Vyšší odborná škola.
VŠ	Vysoká škola.
VŠEM	Vysoká škola ekonomie a managementu.
VVŠ	Veřejná vysoká škola.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č.1. <i>Zastoupení respondentů dle ročníků studia</i>	41
Graf č.2. <i>Zájem o stipendia před nástupem na VŠ</i>	42
Graf č.3. <i>Zájem o stipendia při studiu VŠ</i>	43
Graf č.4. <i>Druhy pobíraného stipendia</i>	43
Graf č.5. <i>Motivace výší prospěchového stipendia</i>	44
Graf č.6. <i>Pokryje sociální stipendium výdaje na studium</i>	45
Graf č.7. <i>Finanční výše ubytovacího stipendia v kontextu studia</i>	46

SEZNAM PŘÍLOH

[1] Příloha PI: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

1. Jsi :

- Muž
- Žena

2. Žiješ :

- Ve městě
- Na venkově

3. Jak bys charakterizoval/a své sociální poměry :

-
-
-

4. Na jaké VŠ studuješ? Jakou fakultu ?

.....

5. Ve kterém jsi ročníku?

- 1. ročník
- 2. ročník
- 3. ročník
- 4. ročník / 1.ročník navazujícího studia
- 5. ročník / 2. ročník navazujícího studia a více

6. Jakou roli hrály při Tvém rozhodování, na kterou školu se zapsat, typy vypisovaných stipendijních programů a výše udělovaných stipendií?

- O stipendia jsem se při výběru školy zajímal/a.
- O stipendia jsem se při výběru školy vůbec nezajímal/a.

7. Čerpáš stipendium a zajímáš se o stipendijní programy vypisované Tvou fakultou?

- Určitě ano, aktivně je vyhledávám a podávám žádosti.
- Spíše ano, když se o něčem doslechnu, vyhledám si to a podám žádost.
- Spíše ne, nic nevyhledávám, ale když náhodou získám informace, podám žádost.
- Určitě ne, nic nevyhledávám a ani žádné žádosti nepodávám.

8. Které z těchto stipendií pobíráš/pobíral/a jsi ?

- prospěchové stipendium
- sociální stipendium

- zvláštní stipendium
- doktorské stipendium
- ubytovací stipendium
- účelové stipendium

U otázek 6-11 vyplní tazatelé pouze ty, které se jich týkají.

Prospěchové stipendium

9. Motivuje Tě současné prospěchové stipendium v Tvém přístupu ke studiu? Učíš se víc, abys na toto stipendium dosáhl/a?

- Ano. Snažím se mít dobré známky a splnit kritéria, abych prospěchové stipendium získal/a.
- Ne. Studiu věnuji hodně času, protože mě to zajímá. Nejde mi o stipendium.

Sociální stipendium

10. Jak výrazně Ti tato dávka pomáhá financovat výdaje spojené se studiem? Zlepšuje Tvou finanční situaci?

- Ano. Pokryje velkou část mých nákladů na studium.
- Ano. Ale náklady na studium pokryje pouze částečně.
- Spíše Ne. Oproti mým nákladům na studium je téměř zanedbatelná.

Zvláštní stipendium

11. Zajímáš se o možnost, jakým způsobem získat tuto jednorázovou částku ?

- Ano. Pokryje z části mé náklady na studium.
- Ne. Oproti mým nákladům na studium je naprosto zanedbatelná.

Doktorské stipendium

12. Je pro Tebe měsíční výše doktorského studia motivem pro tento druh studia ?

- Ano. K tomuto studiu jsem se rozhodl/a i na základě výše tohoto stipendia.
- Ne. Chtěl/a jsem toto studium absolvovat z jiných důvodů.

Ubytovací stipendium

13. Jak výrazně Ti tato dávka pomáhá financovat výdaje spojené se studiem?

- Výrazně snižuje mé výdaje na bydlení/dojíždění. Je to pro mě velká pomoc.

- Jen velmi málo snižuje mé výdaje na bydlení/dojíždění, přesto jsem rád/a alespoň za to.
- Je to naprosto zanedbatelná částka. Obešel/a bych se i bez ní.

Účelové stipendium

14. Absolvoval/a jsi zahraniční studium, stáž, konferenci nebo workshop z důvodu jeho možného financování tímto stipendiem ?

- Ano. Byl to jediný důvod, proč jsem to absolvoval/a.
- Ano. Přiznané stipendium byl příjemný bonus, který cestu z části zafinancoval.
- Ne. Zahraniční studium/cesta/stáž pro mě byla přínosnou zkušeností, kterou jsem chtěl/a vykonat a stipendium mě nezajímalo.

15. Zde prosím napiš své připomínky k současným stipendijním programům vypisovaným Tvou fakultou/ VŠ a případné návrhy na zlepšení :

- Vyhlašované stipendijní programy :

.....

.....

- Podmínky získání stipendií :

.....

.....

- Finanční výše stipendijních programů :

.....

.....